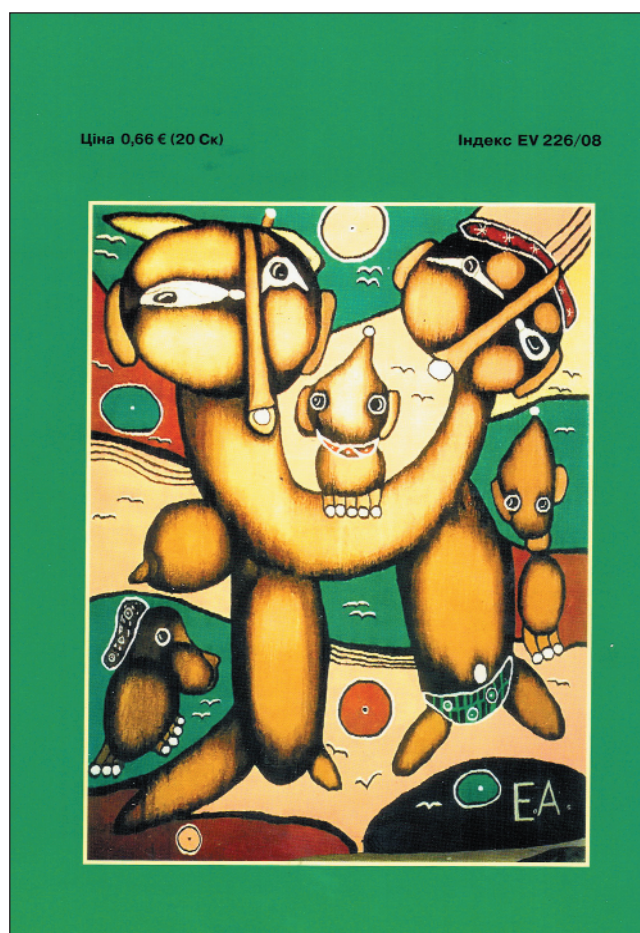

На обкладинці журналу “Дукля” (№1, 2013 р.) — твори української художниці й письменниці Емми Андіївської.

На першій сторінці обкладинки: “Голоси предків”. Папір, акрилік. 1997. 80х108;
на четвертій сторінці обкладинки: “Родина”. Вовна, ручне ткацтво. 1994.

17 травня — 17 червня 2013 року в приміщенні Українського вільного університету в Мюнхені тривала виставка картин Емми Андіївської (нар. 19.03.1931 р., м. Донецьк), яка створила власний світ художніх образів у високоіндивідуальній манері

Коли йде мова про другу половину 1960-х років, то "Дукля" згадується у зв'язку з тим, якою мірою вона публікувала твори українських дисидентів або письменників, яких у той час в Україні не друкували. Згадуючи цей період, вже майже з ностальгією прозвучить фраза, що у Києві в бібліотеці стояла черга за "Дуклею". Але постійно повертатись до цього епізоду, це своєрідна болісна туга, яка не дозволяє нам розмірковувати над тим, як період "Празької весни" конкретно вплинув на літературний процес українців Чехословаччини. Треба визнати, що у цей час, наприклад, рівень літературної думки на сторінках журналу підняли зокрема празькі україністи. З їхньої ініціативи заговорилось і про авторів, яких раніше і мовчки не згадували. Йдеться про таких письменників, як **Олександр Олесь**, **Наталена Королева**, **Володимир Винниченко**, **Дмитро Фальківський**, **Богдан Ігор Антонич** та інші, твори яких незадовго книжками появились у Словацькому педагогічному видавництві, відділі української літератури в Пряшеві й викликали неабиякий резонанс в українському світі.

У часи "нормалізації", але й пізніше "Дукля" стає аж занадто заполітизованим літературним журналом. Деякі її номери цього періоду — це не літературна, але політична трибуна. Художні твори, публіцистика, навіть художнє оформлення ввібрали в себе заполітизовану задушливу атмосферу, яка запанувала у суспільстві.

Суспільно-політичні зміни на початку 1990-х років доторкнулись і подальшого існування журналу. До того часу літературно-мистецький та публіцистичний журнал "Дукля" був органом Культурного союзу українських трудящих Чехословаччини, у 1991 році стає органом Спільки українських письменників Словаччини. І хоча у той час звучали застережливі голоси, мовляв, журнал пропаде, зникне, коли він потрапить під Спільку. Отакі застереження не виправдали себе. Журнал існує.

Здавалось би, що нова суспільно-політична обстановка принесе на сторінки журналу купу нових творів, які за часів колишнього режиму не можна було друкувати. Виявилось, що шухляди наших письменників порожні.

Редакція накреслила собі мету: літературно-мистецький і публіцистичний журнал "Дукля" стає трибуною для українських письменників Словаччини. На сторінках журналу письменники можуть знайти своїх читачів з їхніми новими творами. Журнал приносить зразки з їх сучасної творчої майстерні (поезія, проза, художній переклад, літературна критика, публіцистика, рецензії, статті про образотворче мистецтво, про нові книги). Водночас метою журналу було знайти нашого читача з найновішими трендами і тенденціями в сучасній українській літературі. Належну увагу приділити словацько-українським та українсько-словацьким літературним взаєминам. Приносити статті з літературної історії українців Словаччини та Закарпаття. Крім того, керівництво Спільки неодноразово говорило й про організування літературного життя та літературного проце-

су. Йшлося зокрема про появу нових талантів на сторінках "Дуклі".

Зупинимось на мить біля словацько-українських та українсько-словацьких літературних відносин. Про їхній рівень може багато підказати художній переклад на сторінках журналу. **Ілля Галайда** у статті "Словацька поезія і проза у перекладах на сторінках "Дуклі" за 1990-2002 рр. написав: "*За весь вказаний вище період на сторінках журналу були надруковані переклади із словацької мови на українську двісті тридцять шість віршів, з чеської — шістнадцять, російської — п'ять, польської — двадцять один вірш, грузинської — два та світової поезії — п'ять віршів. Художню прозу словацьких прозаїків було представлено п'ятнадцятьма авторами у перекладі на українську мову. Крім того, були здійснені чотири художні переклади з польської та два з чеської мови*". Правда, процес художнього перекладу в наших умовах не зупиняється. Можна похвалитись далішими досягненнями.

Мрії інколи збуваються, але як їм допомогти. Яка вже може бути допомога, коли ми постійно "в стані доказування свого права на існування". Це все не може не вплинути на атмосферу не лише щодо видавання української преси в Словаччині, але і на загальну атмосферу нашого сучасного національно-культурного життя. За всі ці роки прийшлося доказувати словацьким високопосадовцям, що журнал "Дукля" має право на існування і має своє місце серед літературних журналів Словаччини. І, до речі, не має значення, хто при владі, яка партія. Часто ставлю питання: Чому це так? Чому таке ставлення до нас? Чи лише тому, що ми — українці?!

Гортаючи сторінки "Дуклі", можна зачепити багато питань, наприклад, рівень літературної критики у наш час, як журнал висвітлює літературний процес на великій Україні, переклад і його обсяги та багато дальших питань. Правда, не хочеться брати хліб у літературознавців, бо й тут для них насправді "поле неоране".

А перспективи? Колись в одному інтерв'ю для одної львівської газети я сказав, що наша хвиля ще прийде. Намалюю вам таку утопію: Україна все-таки буде в Європейському Союзі. Оскільки у наших закарпатських братів немає літературного журналу, "Дукля" стає і друкованим органом Закарпатської організації Національної спільки письменників України. І багато проблем розв'язано. Може бути навіть така ситуація: Дзвонить мені **Сашко Гаврош** і просить привезти в Ужгород вісімсот примірників "Дуклі", бо читачі рвуть з його рук номер, в якому появилася його найновіша кіноповість... А я йому у відповідь: "*За три години чекай мене на Площі Корятовича*".

Чому цей сюжет ніби з футуристичного роману? Бо, продовжуючи за **Конфуцієм**,

Того, хто замислюється про далекі труднощі, неодмінно чекають близькі неприємності.

А їх так не хочеться. ■

Іван Яцканин,
головний редактор журналу "Дукля"